N°. 148. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk NIEUWS- BLAD.

Zaturdag 23 Junij.

Frankrijk.

Parijs, den 20sten Junij.

De discussie over het ontwerp tot vermindering van de 5 pCt. renten is heden bij de kamer der pairs voortgezet. De eerste spreker in de zitting van gisteren, de markies *d'Audiffret*, ofschoon de voordragt bestrijdende, omdat de tijdsgelegenheid hem ongeschikt voorkwam, heeft niet te min de wettigheid van den maatregel erkend. Zijn opvolger, de heer *d'Argout*, die zijne rede niet ten einde kon brengen, doch dezelve heden heeft voortgezet, verdedigde zoo wel het beginsel, als de geschiktheid van het tegenwoordig oogenblik voor de uitvoering van den maatregel. De heer *d'Argout* toonde voorts in het algemeen aan, van hoeveel belang het voor Frankrijk was om zijn schuldenlast te verminderen, terwijl de vrede thans het middel daartoe aanbood. Sedert de jongste 24 jaren van vrede was de schuld niet verminderd geworden, en al wat men sedert 1830 had kunnen doen, was geweest dat men door verhoogde belastingen hare vergrooting had verhoed; wanneer er eens een oorlog uitbarstte zouden de belastingen minder opbrengen en de uitgaven grooter zijn; men behoorde derhalve door eene vermindering van de schuld, thans in tijds op het geval van oorlog bedacht te zijn. Na zijne algemeene beschouwingen, heeft de heer *d'Argout* in het breede de bijzondere bedenkingen tegen de reductie van de schuld bestreden. Na dezen spreker trad de heer *Villiers du Terrage* op. Deze verwierp het ontwerp niet alleen op grond van deszelfs onregtvaardigheid en onbilligheid, maar oordeelde dat de openbare kieschheid sulks vorderde. Hij verwonderde zich, dat men den staat alleen tot regter wilde stellen in eene zaak waarbij dezelve eene der partijen was en vergeleek het gedwongen remboursement van de rente bij dat van de assignaten. Bij het vertrek van den post had de heer *Humann* het woord tot verdediging van het ontwerp opgevat.

De afgevaardigden hebben aan het slot der zitting van gisteren, na de afhandeling van een aantal kleine ontwerpen van weinig belang, de discussie over het budget van de ontvangsten aangevangen. Slechts een spreker, de heer *Lagrange*, bragt bedenkingen over het geheel in het midden, voornamelijk de verdeeling der belastingen betreffende. In de zitting van heden is de kamer tot de behandeling der artikelen overgegaan, waarvan er eenige, zonder veel discussie aangenomen werden.

— De hertog *van Orleans* vertrekt in de volgende week om de garnisoenen in de noordelijke vestingen te inspecteren. Hij zou gedeeltelijk door het eerste regiment husaren vergezeld zijn.

— Uit New-York heeft men hier tijding van de aankomst van den prins *van Joinville* te Norfolk, in Virginia. De prins zou zich van daar door de baai Chesapeake naar Washington begeven.

De toestand van den generaal *Haxo* is weder verergerd; hij is thans, ten gevolge eener operatie, door eene ontstekingskoorts in de hersenen aangetast.

— Een der dagbladen geeft het berigt, dat de Mexicaansche gezant alhier, de heer *Garro*, bij den heer *Molé* om zijne reispassen heeft aangehouden.

— De schilder *Horace Vernet* bevindt zich sedert eenige dagen van zijne reis naar Berlijn, in deze hoofdstad terug.

— Het dagblad *la Charte* zal met den eersten der volgende maand niet meer als avond- maar als ochtendblad worden uitgegeven.

— Uit Toulon werdt van den 16den Junij geschreven, dat de zeeprefect bij eene telegraphische depeche den vorigen avond het bevel had ontvangen om de korvetten *Danaïde* en *Brillante* terstond gewapend te doen uitrusten, en de herstellingen aan de overige vaartuigen te bespoedigen. Ten gevolge dier bevelen, zouden de korvet *la Perle* en de brik *le Cygne* het bassin verlaten. Aan boord van de korvet *Diligente*, de brik *Cygne* en een paar bombardeergaljoeten was een aantal werklieden gezonden. Deze vaartuigen, alsmede de fregatten *Armide* en *Thetis* en het linie- [illegible] dier uitrustingen was nog onbekend.

— De berigten uit Spanje zijn onbeduidend. Van de grenzen van Navarre wordt geschreven, dat een aantal soldaten van het 5de bataillon karlisten de grenzen waren overgegaan om zich bij *Munagorri* te voegen, welke chef reeds wederom 1800 man zoude bijeen of onder zijne bevelen hebben. *Espartero* bevond zich volgens de laatste berigten te Haro en don *Carlos* te Azpeytia. — De generaal *Alaix* had zijne operatien begonnen. Zijn staf, benevens zes bataillons en de lansiers van de garde, bevonden zich te Olcoz. De generaal *Leon* dekte thans de Ribera met de bataillons van Soria, de kurassiers, de jagers en een deel artillerie. Het zilverwerk der kerken van Ronceveaux was te Bayonne overgebragt, om aldaar verkocht te worden.

— Met een vaartuig dat den 26sten New-York verlaten heeft, heeft men te Havre tijding bekomen van den dood des Haitischen generaals *Juginac*, die een grooten invloed op den president *Boyer* en op de zaken van het Haitisch gouvernement uitoefende. Eene bijzondere tijding door een handelhuis te Havre ontvangen, houdt de bevestiging van dit berigt, met bijvoeging dat de generaal op zijn landgoed nabij de stad, zoo men geloofde uit persoonlijke wraakzucht, was vermoord geworden.

— Ter beurze waren de 5 pCt. heden iets flaauwer, ter zake van het gerucht dat de kamer der pairs, ofschoon het tijdstip van de conversie afkeurende, over het algemeen de wettigheid niet betwistte. Daaruit zou volgen, dat de conversie bij eene volgende zitting zou doorgaan, immers wanneer het ministerie den eersten stap deed. De notering was heden (20 *Junij*): 5 pCt. 110,70; 3 pCt. 80,25; Nap. r. 98,90; Sp. Ardoin 22; Portugal 24¾; Rom. L. 101½.

Duitschland.

Frankfort, den 19den Junij.

Het blijkt uit een brief, den 12den dezer uit Hanover geschreven, dat er daags voor de (gisteren vermelde) aanneming van het 1ste artikel der constitutie door de tweede kamer der Hanoversche Stenden, in die kamer eene discussie heeft plaats gehad over de opheffing van de constitutie van 1833, die zoo levendig werd, dat de voorzitter zich genoodzaakt achtte aan dezelve een einde te moeten maken door de vergadering te sluiten, en men niet anders dacht dan dat de koning de stenden-vergadering ten gevolge dezer discussie zou ontbinden. Dezelve was ontstaan doordien, op het oogenblik dat men wilde overgaan tot het beraadslagen over het constitutie-ontwerp, de gedeputeerde der stad Göttingen, de justitieraad *Conradi*, het voorstel deed dat de kamer alvorens een besluit zou nemen, houdende, dat de stenden wel bereid waren om over de door Z. M. hun voorgelegde constitutie te beraadslagen, maar niet te min van meening bleven dat die constitutie, welke voor de komst van Z. M. tot de landsregering bestond, van regtswege op geene andere wijze had mogen veranderd of opgeheven worden, dan met de toestemming der volgens die constitutie daargestelde volksvertegenwoordiging." Dit voorstel vond, gelijk men denken kan, bij de partij des gouvernements een hevigen tegenstand en werd door den koninklijken commissaris voor ongeoorloofd verklaard. De staatsgrondwet was door het patent van den 1sten November ll. opgeheven; dezelve bestond dus zoo niet meer en de tegenwoordige stendenvergadering, bijeengeroepen op grond van het patent en de constitutie van 1819, mogt zich het regt niet aanmatigen om nopens de staatsgrondwet een eigenmagtig besluit te nemen. Daarop nam de consulent der kamer, *Klenze*, het woord en eindigde, na eene redevoering die twee uren lang duurde, met zich evenzeer tegen het voorstel van den heer *Conradi* te verklaren. Gedurende zijne rede had de consulent zich verscheidene uitvallen veroorloofd tegen sommige bekende aanhangers der opgeheven staatsgrondwet, en, naar het scheen, tegen den zin van de regerings partij, zich zelfs de beschuldiging laten ontvallen, dat, zoo het voorstel doorging, er aan de verdere beraadslagingen

slagingen der kamer aldra een perk gesteld zou worden. Natuurlijk verwekt deze rede een hevig misnoegen bij de leden der oppositie, en deed eene langdurige en buitengewoon warme discussie ontstaan, in den loop waarvan onder anderen ook voorgesteld werd om het door *Conradi* gewenschte besluit niet *voor* maar *na den afloop* der beraadslagingen over de nieuwe constitutie voor te stellen. Dit gaf den voorzitter der kamer, den opper-justitieraad *Jacobi*, aanleiding te verklaren dat hij, wat hem betrof, dit voorstel niet voor formeel geoorloofd hield; en hij, als belast met de handhaving van het reglement der kamer, noch dit laatste voorstel noch de oorspronkelijke questie over de al of niet bevoegdheid der kamer, in omvraag zou brengen. Daar hierin lag opgesloten, dat het van het goeddunken van den president der kamer zou afhangen, of een voorstel van een der leden al of niet in omvraag zou worden gebragt, zoo verwekte dit op nieuw veel opschudding en eene nieuwe wrijving van gevoelens, aan welke de president, zonder het tot eene stemming te laten komen, een einde maakte, door, gelijk boven gezegd is, deze onstuimige zitting op te heffen.

Het schijnt echter, dat den volgenden dag besloten is om het voorstel van den heer *Conradi* na den afloop der beraadslagingen over het constitutie-ontwerp in overweging te nemen.

— Zoo als hier verzekerd wordt, zou Z. D. de hertog *van Nassau*, met zijne twee zonen de krooningsplegtigheid te Londen gaan bijwonen.

— Te Walfach, in het Badensche, is onlangs in tachtigjarigen ouderdom eene vrouw gestorven, die moeder was van 15 kinderen, grootmoeder van 87 kleinkinderen en overgrootmoeder van 40 achterkleinkinderen, en dus de stamvrouw van 142 zielen, welk aantal grooter is dan de bevolking van menige kleine gemeente.

— De berigten uit Konstantinopel stemmen allen daarin overeen, dat *Mehemed*-ali werkelijk vijandige oogmerken zou koesteren, hetgeen, behalve uit het in zeesteken van zijne vloot, die vooreerst op de Syrische kust schijnt te kruisen, en uit zijne gestadige oorlogstoerustingen, ook bleek uit zijne bepaalde weigering om aan de Porte de verschuldigde schatting te betalen, ten zij men aan zijne vorderingen voldeed. Onder anderen had hij verlangd dat de zeilvaardig liggende turksche vloot niet in zee zoude steken, dat de troepen welke de Porte aan de syrische grenzen bijeen heeft getrokken, van daar verwijderd zouden worden en dat men hem geen firman meer zou doen geworden in den vorm als die was, door welken hij onlangs den last gekregen heeft om den invoer van onderscheidene handels-artikelen van de regien die hij op denzelven gesteld had, te ontheffen. Op voorwaarde alleen dat men hem die vorderingen toestond, zou hij zijne schatting betalen en zijne krijgstoerustingen staken. — Die stand van zaken had de Porte genoopt, om ook van hare zijde zich op de vredebreuk voor te bereiden die *Mehemed* scheen te wenschen; ofschoon zij aan de vertoogen van Frankrijk en Engeland gehoor zou geven, om zoolang mogelijk die breuk voor te komen.

Hussein-Pacha, die aan het hoofd van het turksche militaire wezen stond, is eensklaps van zijnen post ontzet geworden en door *Selim*-effendi vervangen geworden. Laatstgenoemde is gedurende den griekschen onafhankelijkheids-oorlog bekend geraakt, als hebbende hij destijds de bedoelingen van *Mehemed* zeer goed weten te doorgronden.

De maatregel der quarantaine-inrigtingen bleef veel verwarring veroorzaken en veel tegenstand bij de bevolking ontmoeten. Reeds waren twee oostenrijksche stoombooten gedwongen geworden om zich aan den slechts voor de uit verdachte havens komende schepen genomen maatregel van quarantainehouding te onderwerpen.

Nederlanden.

Brus, den 21sten Junij.

Op Hoogstderzelver reize in Silesie zijn HH. KK. HH. de Prins en Prinses *van Oranje* den 10den dezer te Heinrichau, nabij Breslau aangekomen.

— Naar men verneemt, heeft het Zr. Mt. behaagd, den heer *W. D. C. Suermondt*, op het daartoe door hem gedaan verzoek, een eervol ontslag te verleenen uit 's Rijks dienst.

— Het *Journal de la Haye* zegt vernomen te hebben dat in de laatste dagen aan het ministerie van binnenlandsche zaken gehouden bijeenkomst van hoofd-ambtenaren van den waterstaat, de vraag, of het daarstellen eener haven te Scheveningen mogelijk en geraden zoude zijn, over het algemeen toestemmend beantwoord is. Naar men verzekert, zou de aan te leggen haven aanvankelijk slechts bevaarbaar worden gemaakt voor stoombooten, kleine koopvaardijschepen en visschersplopen; terwijl men de hoofden in dier voege zoude aanleggen, dat, bij het welslagen der onderneming, dezelven onverwijld zouden kunnen uitgelegd worden. — Aan de *Avondbode* wordt uit 's Gravenhage hetzelfde berigt.

— Uit 's Gravenhage meldt men, dat op aanstaanden Maandag, in de zaal van het *St. Antonies*-gasthuis aldaar, voor het publiek ter bezigtiging zal worden gesteld de schilderij van den heer *C. Kruseman*, voorstellende Z. K. H. den Prins *van Oranje* te Bautersem, op het oogenblik der verwonding van het paard van Hoogstdenzelven op den 12den Augustus 1831. De zaal zal, tegen betaling van 50 cents voor de armen, dagelijks voor een ieder geopend zijn.

— Uit Grave wordt aan een onzer bladen de volgende levensschets toegezonden van wijlen Zijne Excell. den luitenant-generaal *Maximiliaan Jacob de Man*, wiens overlijden wij eergisteren gemeld hebben:

„Z. Exc. werd den 26sten junij 1765 te Nijmegen geboren, trad den 22 mei 1782 in dienst der Vereenigde Nederlanden als extraordinair ingenieur, werd den 24sten april 1789 bevorderd tot ordinair ingenieur, en den 17den maart 1794 aangesteld tot kapitein der genie, zijnde het in deze betrekking dat Z. Exc., als chef der genie en eerste adjudant van den generaal-majoor *de Bons*, een krachtdadig deel had aan de moedige met roem bekende verdediging dezer vesting. Na de fransche revolutie nam Z. Exc. zijne demissie en was van 1795 tot 1807 aanhoudend in commissie tot het doen van metingen en karteringen in onderscheidene districten, als: het rijk van Nijmegen, het land van tusschen Maas en Waal, de Bommelerwaard, en het grootste gedeelte van de Veluwe, trad den 1 maart 1807 weder in dienst als luitenant-kolonel adjoint bij den generalen staf; werd den 20. december 1807 benoemd tot onder-directeur van het depot-generaal van oorlog en chef van de geographische ingenieurs; den 13den junij 1809 aangesteld tot directeur-generaal van het depot van oorlog; 12ten januarij 1811 als chef d'escadron bij den generalen staf der 1ste militaire divisie te Parijs, geattacheërd aldaar aan het depot-generaal van oorlog, en na in 1812 successivelijk te zijn benoemd, tot adjudant en chef d'état major van de 5de militaire divisie, gaf Z. Exc. bij de gelukkige verandering van zaken hier te lande in laatstgemelde betrekking op den 6den mei 1814 zijne demissie, en werd door den toenmaligen Souvereinen Vorst op den 17den junij 1814 benoemd tot kolonel bij het korps der genie en tot directeur van het archief van oorlog en topographisch bureau; den 28sten junij 1815, tot eersten commissaris van Z. M. den Koning, tot regeling van de limieten tusschen de Nederlanden en Pruissen en later voor die van Hanover; terwijl Z. Exc. op den 6den julij van dat jaar mede werd benoemd tot commissaris Zr. Mt. om de kaarten en archieven van onderscheidene ministeriën te Parijs te reclameren en over te nemen.

„Vervolgens is Z. Exc. in Junij 1824 benoemd tot generaal-majoor effectief, den 3den October 1830 tot opperbevelhebber dezer vesting en den 15den Februarij 1834 tot luitenant-generaal. Gedurende den tijd dat de luitenant-generaal *de Man* het opperbevel binnen deze vesting voerde, heeft hij niet opgehouden om, zoo veel in zijn vermogen was, de belangen der ingezetenen tevens met die des Vaderlands te vereenigen, waardoor dan ook een ieder met de grootste deelneming het overlijden van Z. Exc. vernomen heeft, en met aandoening en dankbaarheid terug ziet op de diensten door den waardigen overledene aan de burgerij bewezen, wiens nagedachtenis overigens niet alleen hierdoor zal vereerd blijven, maar ook wegens zijn vast karakter, en de wijze waarop hij in zoo vele gewigtige bedieningen zich van zijne pligten aan Koning en Vaderland heeft gekweten. Beiden verliezen in hem eenen even getrouwen dienaar als braven medeburger, die, aan beleid en ondervinding veel kunde parende, een voorbeeld was van strenge eerlijkheid en naauwgezette pligtsbetrachting."

De luitenant-generaal *de Man* was ridder van de Militaire *Willems*-orde 3de klasse, kommandeur van de orde van den Nederlandschen Leeuw, Ridder der orde van den rooden Adelaar van Pruissen 2de klasse, kommandeur der Guelphen-orde van Hanover, Lid der Akademie van beeldende kunsten, te Amsterdam en van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap van kunsten en wetenschappen.

De baron *L. Rothschild* is gisteren morgen merkelijk te Brussel aangekomen. De bladen dier stad verheugen zich in de sluiting der nieuwe leening en vinden daarin een bewijs voor het vertrouwen, dat Belgie ook in de tegenwoordige omstandigheden inboezemt.

— Op het kasteel van Laeken zijn eergisteren bij vorst *Leopold* aangekomen, de hertog van Saxen-Coburg en de prins van Leiningen.

Ook is te Brussel aangekomen de vermaarde componist *Spontini*, zich naar Londen begevende, waar hij in de dagen der krooningsplegtigheden, tot de opvoering der voornaamste door hem gecomponeerde opera's in persoon zal medewerken.

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (20 *Junij*) waren genoteerd: Belgie 101 ½; O. Met. 106¾; Sp. Ardoin 21½, Differed 6, Rem L. 101¾, Certif. te Antw. 101; Wissel op Amst. en Rott. ½ pCt. v., pap. en kort.

Volgens de Londensche tijdingen tot den 19den dezer, over Belgie ontvangen, had onze gezant de heer *Dedel* zulke ongunstige berigten omtrent den gezondheidstoestand van een zijner zonen, die zich hier te lande bevindt, ontvangen, dat mevrouw zijne echtgenoot zich laatstleden Zondag onverwijld van daar herwaarts begeven had.

— Deze tijdingen houden overigens geen staatkundig nieuws in. Het bal hetwelk op den verjaardag van de overwinning van Waterloo ten hove had plaats gehad, had, zoo mogelijk, de vorige hoffeesten nog in pracht overtroffen. Zeven honderd personen waren genoodigd geworden. Onder dezelven was de prins *Esterhazy* vooral opgemerkt geworden, wiens nationaal hongaarsch kostuum van diamanten schitterde.

— Den 16den dezer waren de eerste muntstukken (*souverains*) met het borstbeeld van H. M. de koningin *Victoria* in omloop gebragt. Het afbeeldsel wordt als zeer welgelijkend geroemd.

— Ter Londensche beurze van den 19den dezer werd genoteerd: gec. 93⅝/¼; Ned. W. S. 2½ pCt. 55¼ id. 5 pCt. 100¾/101; Sp. 21⅞ 22⅛; Pass. 4¾,5; Diff. 8½,¾; Port. 5 pCt. 36¾, 37¾; id. 3 pCt. 24½,25; Braz. 79½,80.

REGTSZAKEN.

Zaak van P. VAN LIEN, *beschuldigd van moedwilligen doodslag.*

In de zitting van het hof van assises der provincie Holland zuiderkwartier, van gisteren, heeft de zaak gediend van *P. van Lien*, oud 65 jaren, van beroep metselaar, geboren en laatst woonachtig te Rockanje, beschuldigd van moedwilligen doodslag. Uit de instructie dezer zaak was onder anderen gebleken, dat de beklaagde, in den nacht van 31 Maart jl., zijne huisvrouw *Willemina Schoon*, met welke hij sedert ongeveer 40 jaren was gehuwd geweest, met zijne vuisten had doodgeslagen; dat hij verklaard heeft zulks te hebben moeten doen, omdat zij hem anders te sterk zou zijn geworden; dat hij daarover zelfs geen berouw betoond, en, alleen, tot zijne verontschuldiging bijgebragt heeft, dat zijne vrouw en hij zelf eenen boozen geest hadden, die tegen elkander hadden gestreden; dat bij de ontdekking van de misdaad in het water was gesprongen, toen hij de veldwachter, omdat de polderbode hem voor eenige jaren, toen hij ... het worstelen was, had vastgebonden. De gehoorden ... en bijzonder de verklaring des burgemeesters van Rockanje, hebben over de gepleegde gruwelijke misdaad een nieuw licht verspreid en aangetoond, dat de beschuldigde, ongeveer 17 jaren geleden, in zijne verstandelijke vermogens was gekrenkt geweest, en zinneloos door het dorp had geloopen; uit dien hoofde werd hij destijds vastgebonden. Door de hem toegebragte geneeskundige hulp en verleende geneeskundige ondersteuning, is hij alstoen hersteld. Uit de verklaringen van hem zelven en der getuigen bleek het alsnog, dat hij later ook meermalen aan zinneloosheid was blootgesteld en zich door eenen hoofdzakelijke geestdrijverij had laten vervoeren. Hij zoo wel als zijne vrouw, maakten dikwerf veelvuldig gebruik van sterken drank, en, naar het schijnt, moet dit zijnen ijlhoofdigen staat nog hebben verergerd. De advokaat-generaal *van Maanen*, die de functien van het openbaar ministerie waarnam, stelde, op grond van art. 64 van het strafwetboek, het niet-schuldig verklaren van den beschuldigde, aan de hem ten laste gelegde misdaad voor. De heer mr. *C. H. B. Boot*, die hem als verdediger was toegevoegd, ondersteunde vanwege het publiek ministerie het gedane requisitoir en trachtte aan te toonen, dat het 64e art. van het wetboek op het strafregt, waarbij vastgesteld wordt dat er noch misdaad, noch wanbedrijf is, wanneer de beklaagde ten tijde van het feit in staat van krankzinnigheid verkeerde, eene der heilzaamste bepalingen van hetzelve was, en hij vertrouwde, dat de verlichte regters dat artikel op den ongelukkige, die voor hen te regt stond, zou toepassen. Voorts het hof verklaarde ... *niet schuldig* verklaard aan de hem te laste gelegde misdaad, daar hij zich, op het oogenblik van het plegen van het feit, in staat van krankzinnigheid bevond. Op het verlangen van het openbaar ministerie, werd hij voor als nog niet op vrije voeten gesteld.

Regtsgeding van den Heer H. L. FIEVEZ *tegen den Heer* G. VERVLOET.

Den 18den dezer heeft voor de regtbank van eersten aanleg te 's Gravenhage, kamer van correctionele zaken, de aanklagt gediend van den heer *H. L. Fievez*, redacteur en tegenwoordige eigenaar van het Tijdschrift *de Iris*, bloemlezing uit buitenlandsche tijdschriften, tegen den boekhandelaar *G. Vervloet*, vroeger uitgever van dit maandwerk, en die onlangs mede een tijdschrift heeft uitgegeven, onder den naam van *Iris*.

De heer Mr *F. C. Donker-Curtius*, verdediger van den eischer, heeft de vordering, strekkende dat de boekhandelaar *Vervloet* zou worden schuldig verklaard aan het misdrijf van nadruk, of in allen gevalle van op het eigendoms-regt van den heer *Fievez* inbreuk te hebben gemaakt, ondersteund en gestaafd, en dienvolgens geconcludeerd, dat dezelve tot de drie straffen zou worden veroordeeld, bij art. 4 der wet van 25 Januarij 1817 tegen dit misdrijf gesteld, als: 1°. confiscatie der ongedebiteerde exemplaren van het door den heer *Vervloet* uitgegeven zesde nommer van den IXde jaargang van het Tijdschrift *de Iris*; 2°. betaling, aan den eigenaar, van het bedrag van 2000 exemplaren van het Tijdschrift, waarvan het eigendoms-regt zou zijn geschonden, en 3°. voldoening eener boete ten behoeve van den algemeenen armen der woonplaats, waarvan het beloop door den regter zou worden bepaald. Ten aanzien van het bedrag dezer boete, werd de regtbank door den pleiter opmerkzaam gemaakt, dat de gedaagde, de heer *Vervloet*, zich de gevolgen van zijn moedwillig gedrag voor oogen heeft kunnen stellen, en dat hij alleen ten oogmerk heeft gehad eene door arbiters in het hoogste ressort te zijnen aanzien genomene beslissing, waarbij het eigendoms-regt op het tijdschrift *de Iris* aan den heer *Vervloet* geheel werd ontnomen, te verijdelen, en deze, als het ware regterlijke beslissing, geheel derzelver kracht te ontnemen. In den aanvang zijner rede scheitste de heer *Donker-Curtius* het gewigt der thans behandelde zaak, omdat het immers daarbij gold den hijzonderen eigendom eens auteurs te beschermen tegen de kwaadwillige aanranding eens boekhandelaars; en de bescherming van hem, die zich aan den stand der letteren wijdt, tegen den boekhandelaar, die zijn beroep verlaagt, om den schrijver soms van zijne eenige bron van bestaan te ontrooven. Hij splitste zijne pleitrede in drie deelen. In het *eerste* maakte hij de regtbank bekend met den omvang van den ingestelden eisch, en de omstandigheden, welke daartoe aanleiding gegeven hebben; bij het *tweede* toonde hij aan, dat de ged. zich aan het misdrijf van nadruk had schuldig gemaakt in den zin der wet; en *ten derde* betoogde hij, dat de verordeeling, welke bij de ingestelde actie gevorderd is, op de wet gegrond was. Uit de feiten, welke hij in het eerste deel aan de regtbank deed kennen, bleek, onder anderen, dat het Tijdschrift *de Iris*, gedurende een tijdperk van acht jaren, door den heer *Vervloet* is uitgegeven; dat de heer *Fievez* het eerst op de gedachte was gekomen, zoodanig tijdschrift uit te geven en de redactie van hetzelve op zich nam; dat zij zich in den beginne slechts mondeling hadden verbonden, doch, toen later de onderneming steeds met toenemenden goeden uitslag bekroond werd, zij de wederkeerige betrekkingen, bij een contract van 27 September 1836 schriftelijk hadden geregeld; dat bij art. 1 van hetzelve bepaald werd, dat de heer *Fievez* ⅔, en de heer *Vervloet* ⅓, van het eigendoms-regt van het maandwerk zou bezitten; dat voorts bij art 8 werd bepaald, dat, indien men aan de wederzijdsche verpligtingen, bij het contract bedongen, niet zou voldoen, het eigendoms-regt van den in gebreke gebleven zijnde op den anderen zou overgaan; dat ten gevolge der wanpraestatie aan zijne verpligtingen, de heer *Vervloet*, bij eene den 11. Mei in het hoogste ressort door drie arbiters genomene beslissing, van zijn eigendoms-regt op het meergemelde tijdschrift geheel was ontzet; dat die uitspraak aan hem behoorlijk was beteekend, en executoir verklaard; dat door die uitspraak, zijn eigendoms-regt, ten behoeve van den heer *Fievez*, was verbeurd verklaard, en deze eigenaar en uitgever van hetzelve geworden is. Ten gevolge hiervan, heeft de heer *Fievez* zich van een uitgever voorzien, om de uitgave van den *Iris* voort te zetten. Het zesde nommer van den loopenden jaargang ziet het licht. Aan alle bij de wet voorgeschrevene vereischten, om het eigendoms regt te kunnen eischen, wordt behoorlijk voldaan. Middelerwijl zet ook de heer *Vervloet* hetzelfde tijdschrift voort, doet almede het zesde stuk van den IX jaargang het licht zien, doet het aansluiten aan den vorigen *Iris*, waarvan hij geen eigendoms-regt meer bezit, doet hetzelve ten vervolge strekken van den loopenden jaargang, geeft het denzelfden naam en vorm, voorziet het van hetzelfde berigt nopens den prijs van het abonnement, als de Rotterdamsche uitgave; voegt er zelfs een titel voor het afgeloopen deel bij, en zendt er eene inhouds-tafel van zes stukken bij, waarin ook de inhoud der vijf vorige, voor gemeenschappelijke rekening uitgegeven stukken is opgenomen. Hij zendt bovendien aan de boekverkoopers eene circulaire, waarin hij zijn *Iris* als een vervolg van het vorige doet voorkomen, en deelt hem alleen mede, dat er de redactie van veranderd is. Hij trachtte met dat alles zich de abonnementen te verzekeren op een tijdschrift, waarvan het regt van eigendom aan een ander was overgegaan. Ongetwijfeld had hij zijn doel bereikt, en het was uit dien hoofde dat lijdelijkheid aan den kant des eischers onmogelijk was. Immers daardoor zou de arbitrale uitspraak geheel derzelver uitwerking hebben gemist, en het regt van eigendom, in plaats van op den eischer, op den ged. zijn overgegaan. Ter toelichting van het *tweede* deel zijner rede, heeft zich de pleiter bijzonder beroepen op art. 1 der wet van 25 Januarij 1817, houdende, dat het regt van kopij of van kopijëren door druk, voor oorspronkelijke letter- en kunstwerken, het uitsluitend regt van diegenen is, welke daarvan auteurs zijn, om hunne oorspronkelijke letter- en kunstwerken, geheel of gedeeltelijk, verkort of verkleind, zonder onderscheid van vorm of inkleeding, door den druk gemeen te maken, te verkoopen en te doen verkoopen; terwijl art. 5 der wet voorschrijft, dat alle inbreuk op het kopijregt, als nadruk zal worden aangemerkt. Hij betoogt dan, dat het kopij- of eigendoms-regt niet alleen geldt of gelden kan, wanneer de inhoud van het werk, geheel of gedeeltelijk wordt overgedrukt, maar ook wel degelijk kan en behoort te worden ingeroepen, wanneer de kenteekenen en de vorm van een werk, welke een gedeelte uitmaken der innerlijke waarde van het werk zelf, dusdanig worden gevolgd en nagemaakt, dat het daardoor kennelijk en blijkbaar wordt, dat men daardoor de benadeeling of de vernietiging van eens anders eigendom beoogt. Dat dit bij de uitgave van het tijdschrift *de Iris* door den heer *Vervloet* het geval is, heeft hij bereids hier boven, naar hij meent, genoegzaam aangetoond. Bovendien, nooit had hij een voorbeeld gezien, dat iemand een tijdschrift uitgeeft onder denzelfden naam en in denzelfden vorm van een ander, dat reeds bestaat. Ten slotte doet de pleiter zien, dat al de formaliteiten, bij de wet voorgeschreven, om het regt van eigendom te kunnen doen gelden, ten aanzien van den oorspronkelijken *Iris*, zijn vervuld, en dat van de uitgave van dat tijdschrift aankondiging is gedaan in het *Handelsblad* van 30 Mei jl., zijnde vóór den tijd, dat de ged. den door hem uitgegeven *Iris* ten stadhuize heeft gedeponeerd.

De heer Mr. *H. J. van Gigch* trad als verdediger van den gedaagde, den heer *Vervloet*, op. Ook hij noemde deze zaak hoogst gewigtig voor den boekhandel in het algemeen, en geenszins onbelangrijk voor den heer *Vervloet*, vooral wanneer hij deze actie uit een zedelijk en regtskundig oogpunt beschouwde. Hij ving dan ook aan met te vermelden hetgeen er tusschen den eischer en ged. had plaats gegrepen; wat deze actie had voorafgegaan. Daardoor, zeide hij, zal men den grondslag dezer actie en vordering leeren kennen, en tevens zien uit welk oogpunt het arbitraal vonnis, nopens den *Iris* gewezen, moet worden beschouwd, hetwelk het laatste bedrijf van een jammerlijk drama geweest is. Men moet den stand der zaken, niet van af 1836 mededeelen, maar den regter ook doen kennen het contract van 1832. Nadat toch de heer *Fievez* op dat verheven denkbeeld gekomen was, om vertalingen uit buitenlandsche tijdschriften in een maandwerk het licht te doen zien, en de heer *Vervloet* niet weinig tot den bloei der onderneming had medegewerkt, achtte men het noodzakelijk, in 1832, de mondelinge overeenkomst in geschrift te brengen. Hij werd in dat contract alleen als de redacteur, en de heer *Vervloet* als den eigenaar van het tijdschrift aangemerkt. Naar ... van het getal abonnementen zou hij betaald worden. Vier jaren bleven de zaken op dien voet. In Augustus 1836 echter drong de heer *Fievez*, onder ... de heer *Vervloet*, als een ondergeschikt ambtenaar bij de Algemeene Rekenkamer geplaatst was, en als zoodanig niet weinig gezag over denzelven uitoefende, er op aan, dat, om alle mogelijke geschillen te voorzien, in het in 1832 gesloten contract eenige veranderingen zouden worden gebragt. Onder die veranderingen behoorde, dat de heer *Fievez* voortaan ⅔ en de heer *Vervloet* slechts ⅓ van het eigendoms-regt zou bezitten. Intusschen behoefde er geene rekening aan den heer *Fievez*

gegeven te worden, en zou hij ook geen deel in de verliezen nemen, welke de onderneming welligt zou komen te lijden. Hij, advokaat, had destijds zijnen grooten afkeer van zoodanige in het bestaande contract te brengen veranderingen betoond. Het nieuwe contract kwam echter tot stand, zonder dat het blijkt, dat de heer *Verloet* daarvoor een enkelen cent genoten heeft. Daarin werd die noodlottige bepaling van art. 8 gelascht, welke den heer *Fievez* het middel aan de hand gegeven heeft om het arbitraal vonnis te verkrijgen waarop men zich heeft beroepen. De zaak was intusschen zoo moeijelijk te beslissen, dat de beide arbiters een super-arbiter hebben moeten kiezen, die de zaak ten voordeele van den heer *Fievez* heeft beslist. Daardoor heeft de heer *Verloet* zijn regt op den *Iris* verloren; en is hetzelve voor hem verbeurd verklaard; maar daardoor heeft hij geenszins het regt verloren om te gelijker tijd ook een tijdschrift voor zijne eigene rekening, onder denzelfden naam van den *Iris*, uit te geven. Mogt de eischer vermeenen, dat hem daardoor eenige schade aan zijn eigendoms-regt mogt worden toegebragt, dan blijft hem altijd de mogelijkheid over, om, op grond van art. 1382 van het Burgerlijk Wetboek, eene civiele actie in te stellen; maar daaruit kan de heer *F.* geen grond vinden, om den heer *V.* wegens nadruk, of ter zake van inbreuk op zijn eigendoms-regt, te vervolgen. Dit kan hij te minder, omdat de ged. alle formaliteiten, bij de wet voorgeschreven, om zich het eigendoms-regt te verzekeren, heeft vervuld. Was het werkelijk waar, dat de uitgave van den Iris van den heer *Verloet* aan die van den heer *Fievez* nadeel mogt hebben toegebragt of zou toebrengen, dan zou dit alleen het gevolg daarvan kunnen zijn, dat de gehalte en het allooi van het tijdschrift van den heer *Verloet* beter ware dan die van den heer *Fievez*. Dit zou het gevolg zijn van eene geoorloofde concurrentie, welke, vooral in het vak der letteren, behoort te bestaan. Hoe het zij, de inteekenaren op den Iris zullen voorzeker die uitgave kiezen welke de voorkeur verdient, en mogt de heer *F.* zelfs vermeenen regtstreeks benadeeld te zijn, dan zou hij alleen eene schadevergoeding kunnen vorderen. Ook doet zich de vraag op, of er wel een zoogenaamd kopijregt bestaat voor dusdanige bloemlezingen, als waarover hier geschil is ontstaan. Het kopijregt is toch alleen verzekerd voor gewrochten van genie, voor de vruchten van den geest en goeden smaak, enz. De Iris valt echter in geene dezer cathegorien. De heer van den *Velde*, in zijn belangrijk werk over het kopijregt, meent dan ook, dat die vraag, voor zoo veel bloemlezingen en compilatien aangaat, aan den regter ter beslissing moet worden overgelaten. Wat den Iris betreft, voor de aanwijzing en vertaling van goede stukken uit buitenlandsche tijdschriften, gelijk in dat tijdschrift gedaan is, daarvoor wordt geen groot verstand, geen bijzonder goede smaak, geen uitnemend vernuft gevorderd. Nog is het de vraag, of de heer *Fievez* wel aan alle de vereischten, bij de wet gevraagd, om het kopij-regt te kunnen inroepen, heeft voldaan? De verklaring dien aangaande, van zijne zijde overgelegd, acht de pleiter onvoldoende. In allen gevalle de heer *Verloet* heeft die voorschriften stipt opgevolgd, en het regt is alzoo voor beiden ten minste gelijk. Wie heeft nu echter het meeste regt? Natuurlijk hij, die het eerst heeft uitgegeven. En dan blijkt het al dadelijk uit de *StaatsCourant* van Mei jl., dat de heer *V.* vóór den boekhandelaar *Nijgh*, te Rotterdam, zijn tijdschrift bij het Depart. van Binnenlandsche zaken heeft doen inzenden. Of de aankondiging daarvan bevorens in het *Handelsblad* heeft plaats gehad, doet hier niets ter zake. Alleen door de boekenlijst, welke wekelijks van wege het ministerie van Binnenlandsche zaken in de *Staats-Courant* wordt geplaatst, wordt het publiek op eene officiele en authentieke wijze onderrigt, welke werken het licht hebben gezien. Maar bovendien, de eischer had aan de bij de wet gevorderde formaliteiten niet voldaan. Zijn tijdschrift was aan het Departement van Binnenlandsche zaken ter zijde gelegd. Op eene officieuse wijze heeft hij de vervulling der wettelijke voorschriften voor zijn tijdschrift zoeken te verkrijgen. Uit dien hoofde is hetzelve dan ook het laatste ingekomene onder de tijdschriften geplaatst. De pleiter heeft getracht deze daadzaken door bewijzen te kunnen staven. Op daartoe gedane aanvragen, is echter van wege het Departement van Binnenlandsche zaken geantwoord, dat de verlangde informatien, indien dezelven in regten moeten dienen, alleen op de wettige wijze kunnen worden verstrekt. Aan den vertegenwoordiger van het publiek ministerie zij het dus overgelaten, deze inlichtingen, indien de regtbank dit noodig mogt oordeelen, in te winnen. Hoe dit dan ook zij, in allen gevalle staan de regten der beide partijen hier volkomen gelijk. Eindelijk betoogt de pleiter, dat het ongerijmd, ja bespottelijk is hier nadruk, of inbreuk van het regt van eigendom, te veronderstellen. De wet van 1817 tracht alle inbreuk op het eigendoms-regt te keer te gaan, en alzoo hem te bestraffen, die zich meester wil maken van de denkbeelden, gedachten en vruchten van overpeinzing, van studie en van nachtwaken van een ander. *Rogron* leert insgelijks wat onder *contrefaçon* (nadruk) moet worden verstaan. Dezelve wordt door hem verondersteld gepleegd te zijn, wanneer er *assimilation dans les termes ou dans les elémens, même ordre dans l'exécution* bestaat. Vergelijkt men nu daarmede de beide stukken van de twee tijdschriften, de *Iris*, dan blijkt het alras, dat er niet de minste overeenkomst van inhoud tusschen dezelven aanwezig is. Mogt de eischer vermeenen, dat hij door de plaatsing op den titel van *N°. 6 van den negenden jaargang* benadeeld wordt, hij stelle eene civiele actie in. Hij had daarmede geenszins het doel, de uitgave van het nieuwe tijdschrift aan het einde te doen sluiten. Doch al ware dit het geval, de regter overwege dan dat de heer *F.* een vader van een talrijk huisgezin is, dat den heer *F.* reeds gelukt is hem den eigendom van een ander tijdschrift, de *Plularete*, te ontnemen, en dat hij van den eigendom van den *Iris* ontzet is, „omdat hij in de betaling van slechts twee quartalen honoraria ten achter was." Zou het hem dan niet geoorloofd zijn mede eene bloemlezing uit buitenlandsche tijdschriften te leveren; zou het opsporen van bloemen alleen aan den heer *F.* toebehooren; zou niemand anders bloemen mogen zoeken? Dat de heer *V.* voor zijn tijdschrift denzelfden titel van *Iris* heeft gekozen, dit was hem geoorloofd: de titel van een werk geeft geen eigendoms-regt; de titel doet niets tot het werk af. Indien er nog eenmaal van den grooten geschiedschrijver *Wagenaar* hadden bestaan, hadden deze den onsterfelijken *Bilderdijk* kunnen beletten om ook eene geschiedenis van het vaderland uit te geven, wanneer de geschiedenis van den eersten met die van den laatsten hemelsbreed verschilde? *Rogron* zegt dan ook, dat het gebruik maken van denzelfden titel van een bestaand werk geen nadruk geheeten kan worden, maar alleen, op grond van art. 1382 Burg. Wetboek, regt tot eene vordering van schade geven kan. Eindelijk, als een blijk, dat de heer *K.* alle misvatting heeft willen voorkomen, kan strekken, dat hij wel degelijk in zijne circulaire en advertentien heeft verklaard, dat er voor den door hem uitgegeven *Iris* eene andere redactie werkzaam zou zijn, dan die welke voor den ouden *Iris* werkzaam is geweest. Aan ieder werd alzoo bekend gemaakt, dat hij een stuk zou ontvangen, geheel verschillende van dat, hetwelk tot hiertoe door den heer *Fievez* was zamengesteld. Mogt nu de inhoud van den nieuwen *Iris* beter aan het verlangen des publieks voldoen dan die van den ouden, vervaardigd door den heer *Fievez*, dan kan dit den regter geen grond opleveren, om den zwakke niet boven den sterke te beschermen.

De pleidooijen in deze zaak zullen op Donderdag den 28sten dezer worden voortgezet.

474ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

VIJFDE KLASSE.

5de Trekking.	N°. 1176 en 219 ieder een prijs van 1000 gulden.
6de ———	Geene.
7de ———	Geene.
8ste ———	N°. 2164 een prijs van 1000 gulden. N°. 18569 een prem. van 2000 gulden.

Ter Amsterdamsche Beurs van gisteren (21 *Junij*) waren genoteerd: Ned. Werk. Sch. 2½ pCt. 54⅝; dito 5 pCt. 101⅜,7/16; Kansb. *f* 25¼,5/16; Am. Synd. 4½ pCt. 95; O. I. 99⅞; Handelm. 182¾, 181¾,182; Frankr. 81¾; Ards. à £ 85 21¾; Rusland 1798, 104¾; Roebels 68; Met. 5 pCt. 102½; Rijn Spoorw. 108. Coup. Ards. 16 5/16, ¼ pCt.

** De Ondergeteekende, door Zijne Majesteit den Koning der *Nederlanden* geoctrooijeerd Fabrikant in POEDER-CHOCOLADE, maakt het geëerd publiek bekend, dat het Depôt van het bovengenoemd artikel met 25 Mei ll. aan den Heer H. DE BONT Jz, Confiturier en Banketbakker op de Markt te *Breda*, door mij aan hem is toegekend, doch dat het Debiet ook bij den Heer D. P. RIJKEN zal plaats hebben.

AMSTERDAM, den 18 Junij 1838.

VAN HOUTEN.

** De bediening van VROEDVROUW, te Rosendaal, District *Breda*, waaraan een tractement van *f* 175 verbonden is, vacant zijnde, worden zij, welke daartoe genegen mogten zijn, uitgenoodigd, om zich, zoodra mogelijk, in Persoon of met *vrachtvrije* Brieven, aan te melden bij den Burgemeester aldaar, met overlegging der vereischte Getuigschriften van bekwaamheid en goed gedrag.

TERSTOND TE HUUR,

binnen BREDA.

Eene STALLING voor vier PAARDEN, KOETSHUIS en KNECHTS-KAMERTJE. Te bevragen bij de Uitgevers dezer.

Bij BROESE & COMP., te *BREDA*,

is van de pers gekomen:

P. P. ROORDA VAN EYSINGA, Aardrijksbeschrijving van Nederlandsch Indië, ook ten dienste van hen, die zich tot de lessen bij de Koninklijke Militaire Akademie voorbereiden, om eenmaal naar Nederlandsch Indië te vertrekken.

De prijs van dit Werk is met de Kaart . . . . . . *f* 3,50.
De prijs van de Kaart afzonderlijk op ordinair papier » 0,60.
Idem op best papier . . . . » 0,80.

J. BADON GHIJBEN en H. STROOTMAN, Beginselen der Stelkunst, bevattende: de behandeling der Stelkunstige Vormen, de Oplossing der Vergelijkingen van den eersten en tweeden graad, alsmede de Theorie der gewone Logarithmen, Rekenkundige en Meetkunstige reeksen en Kogelstapels . . . *f* 2,50.

Uebungsaufgaben über den richtigen Gebrauch der verschiedenen Sprachtheile, wie auch Orthographische Uebungsstücke, mit versteckten Sprach- und Schreibfehlern zur Beförderung des Unterrichts in der deutschen Sprachlehre und Rechtschreibung, besonders für die niederländische Jugend. . *f* 0,80.

Almanak der Koninklijke Militaire Akademie, Tweede Jaargang. *f* 0,90.

Van den Eersten Jaargang in 1837 uitgegeven, zijn nog eenige Exemplaren bij de Uitgevers voorhanden, welke bij den Tweeden Jaargang voor de helft van den uitgaafprijs, zijnde *f* 1,— worden afgeleverd.

Te BREDA, bij BROESE EN COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers